Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
Г-ЖА J. КОКОТТ
представено на 8 ноември 2012 година[1]

Дело C-420/11

Jutta Leth
срещу
Република Австрия
и
Land Niederösterreich

(Преюдициално запитване, отправено от Oberster Gerichtshof (Австрия)

„Околна среда — Директива 85/337/ЕИО — Оценка на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда — Разрешаване на проект без оценка на въздействието върху околната среда — Цели на оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда — Включване или не в оценката на защита на частноправните субекти срещу обезценяване“

I – Въведение

1. Когато Директива 85/337/ЕИО[2] налага извършването на оценка на въздействието на даден проект върху околната среда, но такава не е направена, проектът не може да бъде осъществен[3]. Освен това съгласно практиката на Съда съответната държава членка е длъжна да обезщети всички вреди, възникнали поради неизвършването на оценка на въздействието върху околната среда[4]. Включва ли се обаче в това задължение и задължение за обезщетение за обезценяването на стойността на къща поради осъществяването на неподложения на оценка проект? Това е въпросът, който се поставя в настоящия случай.

2. Спорът се отнася до имот, чиято стойност се е намалила поради шума от самолетите на разположеното наблизо летище. След влизането в сила на Директива 85/337 летището е разширявано няколко пъти, без да се извърши оценка на въздействието върху околната среда, и самолетният трафик се е увеличил значително.

1 — Език на оригиналния текст: немски.

2 — Директива на Съвета от 27 юни 1985 година относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда (ОВ L 175, стр. 40; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 174), изменена с Директива 2003/35/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 26 май 2003 година за осигуряване участието на обществеността при изготвянето на определени планове и програми, отнасящи се до околната среда (ОВ L 156, стр. 17; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 10, стр. 8 и поправка — ОВ L 298, 2007 г., стр. 23). Тази Директива е кодифицирана и заменена от Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. (ОВ L 26, 2012 г., стр. 1).

3 — Вж. в този смисъл Решение от 28 февруари 2012 г. по дело Inter-Environnement Wallonie и Terre wallonne (C-41/11, точки 46 и 47).

4 — Решение от 7 януари 2004 г. по дело Wells (C-201/02, Recueil, стр. I-723, точка 66).

3. Съмненията, изразени в преюдициалното запитване, относно това дали държавата носи отговорност за посочените вреди, са свързани предимно със защитната цел на Директива 85/337. По-специално се поставя въпросът дали нарушение на директива, с която се цели предотвратяване на екологични вреди, може да доведе и до задължение за обезщетение на икономически вреди. В това отношение от значение е характерът на разпоредбите на Директива 85/337: тя всъщност съдържа само процедурни разпоредби, но не и изисквания по същество по отношение на подлежащите на оценка проекти.

II – Правна уредба

4. Директива 85/337 не съдържа каквито и да било разпоредби относно обезщетяване на вреди. При все това член 3 описва предмета на оценката на въздействието върху околната среда по следния начин:

„Оценката на въздействието върху околната среда определя, описва и оценява по подходящ начин, с оглед всеки отделен случай и в съответствие с членове 4—11, прякото и непрякото въздействие на даден проект върху следните фактори:

— хората, флората и фауната;

— почвата, водата, въздуха, климата и ландшафта;

— материалните придобивки и културното наследство;

— взаимодействието между факторите, [споменати в първо, второ и трето тире]“.

5. Член 5, параграфи 1 и 3 от Директива 85/337 определя каква информация трябва да представи възложителят:

„1. В случай на проекти, които съгласно член 4 трябва да бъдат предмет на оценка на въздействието върху околната среда […], държавите членки приемат необходимите мерки, за да гарантират, че възложителят предава в подходяща форма информацията, посочена в приложение IV, […]:

[…]

3. Информацията, която възложителят трябва да предостави съгласно параграф 1, включва най-малко следното:

— […]

— данните, необходими за да се установи и оцени основното въздействие от проекта върху околната среда,

— […]“.

6. Член 6 от Директива 85/337 урежда участието на обществеността. Следва да се обърне внимание на параграф 3 от него, който се отнася до информацията за обществеността:

„Държавите членки гарантират, че в разумни срокове следното се предоставя на разположение на заинтересованата общественост:

а) всяка информация, събрана съгласно член 5;

б) в съответствие с националното законодателство, основните доклади и становища, издадени от компетентния орган или компетентните органи в момента, когато заинтересованата общественост е била информирана в съответствие с параграф 2 от настоящия член;

в) в съответствие с разпоредбите на Директива 2003/4/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2003 г. относно обществения достъп до информация за околната среда […], информация, различна от тази, посочена в параграф 2 от настоящия член, която е от значение за решението в съответствие с член 8, и която става достояние след като заинтересованата общественост е била информирана в съответствие с точка 2 от настоящия член“.

7. Точки 3 и 4 от приложение IV към Директива 85/337 уточнява данните по член 5 по следния начин:

„3. Описание на аспектите на околната среда, които вероятно биха били сериозно засегнати от предлагания проект, и по-конкретно: населението, фауната, флората, почвата, водата, въздуха, климатичните фактори, материалните активи, включително архитектурното и археологическото наследство, ландшафта и взаимната връзка между горепосочените фактори.

4. Описание […] на вероятните съществени последици от предлагания проект върху околната среда, които произтичат от:

— съществуването на проекта,

— използването на природните богатства,

— емисиите от замърсители, [причиняването] на [вредни въздействия] и премахването на отпадъци[,]

[и описание от страна на възложителя на методите за прогнозиране, използвани за оценка на въздействието върху околната среда]“.

8. Що се отнася до понятието „описание“, съдържащо се в точка 4 от приложение IV към Директива 85/337, в бележка под линия се посочва, че то „[би следвало] да обхваща прякото [въздействие] и всяко непряко, вторично, кумулативно, краткосрочно, средносрочно и дългосрочно, постоянно и временно, положително и отрицателно [въздействие] на проекта“.

III – Факти и преюдициално запитване

9. Г-жа Leth притежава къща в близост до летище Wien-Schwechat (Австрия). По време на действието на различните редакции на Директива 85/337 това летище е променяно чрез различни строителни мерки, без при това да е изследвано тяхното въздействие върху околната среда, както това се изисква от Директивата.

10. Г-жа Leth иска от австрийската държава и от Land Niederösterreich обезщетение за вреди поради обезценяването на стойността на имота ѝ вследствие на шума от самолетите, като се основава на обстоятелството, че съгласно Директивата е трябвало да бъде изследвано въздействието на строителните проекти върху околната среда.

11. Без да е изследвал необходимостта от осъществяване на една или повече оценки на въздействието върху околната среда, Oberster Gerichtshof отправя в настоящото производство следния въпрос:

„Трябва ли член 3 от Директива 85/337 да се тълкува в смисъл, че

1) понятието „материални придобивки“ се отнася само до тяхната същност или обхваща и тяхната стойност;

2) оценката на въздействието върху околната среда има за цел и защита на частноправен субект срещу настъпване на имуществени вреди вследствие на обезценяване на стойността на неговия недвижим имот?“.

12. В производството писмени становища са представили г-жа Leth, Land Niederösterreich, Чешката република, Ирландия, Република Гърция, Италианската република, Република Латвия, Република Австрия, Обединено кралство Великобритания и Северна Ирландия и Европейската комисия. С изключение на Италия и Латвия, същите участват и в съдебното заседание на 17 октомври 2012 г.

IV – Правен анализ

А– *По първия въпрос: понятието „материални придобивки“*

13. С първия преюдициален въпрос Oberster Gerichtshof иска да разбере дали понятието „материални придобивки“ в член 3 от Директива 85/337 се отнася само до същността на съответните придобивки, или обхваща и тяхната стойност.

14. Член 3 от Директива 85/337 определя съдържанието на оценката на въздействието върху околната среда. Тази оценка определя, описва и оценява въздействието на проекта върху различни фактори, сред които са и материалните придобивки.

15. Следователно първият преюдициален въпрос е дали оценката на въздействието върху околната среда трябва да включва и въздействието на оценявания проект върху стойността на материалните придобивки.

16. В главното производство обаче не се поставя въпросът за необходимото съдържание на оценката на въздействието върху околната среда, а за това дали пълното отсъствие на такава оценка може да обоснове право на обезщетение. Поради това Ирландия счита този въпрос за хипотетичен и следователно недопустим.

17. Тълкуването на понятието „материални придобивки“ обаче все пак индиректно е свързано с основния въпрос от преюдициалното запитване, а именно доколко нарушаването на Директива 85/337 може да обоснове претенции за обезщетяване на вреди, претърпени поради обезценяването на стойността на материални придобивки. Всъщност, ако оценката на въздействието върху околната среда трябва да анализира и евентуалното обезценяване на стойността, би било по-лесно да се изведе подобно задължение за обезщетяване, отколкото в обратния случай. Следователно Съдът би трябвало да отговори на този въпрос.

18. Комисията с основание посочва, че понятието „материални придобивки“ не е задължително ограничено до същността на съответните придобивки, какъвто е случаят със законодателствата на някои държави членки. От изискването за еднакво прилагане на правото на Съюза следва, че разпоредба, чийто текст не съдържа изрично препращане към правото на държава членка с

оглед на определяне на нейния смисъл и обхват, трябва по принцип да получи самостоятелно и еднакво тълкуване навсякъде в Европейския съюз, което трябва да бъде направено, като се отчитат контекстът на разпоредбата и целта на разглежданата правна уредба [5].

19. Комисията има право и когато твърди, че съгласно член 3 от Директива 85/337 трябва да се анализира въздействието на причинявания от самолетите шум върху използването на сгради от човека. Всъщност използването представлява взаимодействие между факторите „човек“ и „материални придобивки“, което следва да се взема предвид при прилагането на посочената разпоредба.

20. Както обаче правилно посочват някои от представилите писмени становища по делото, обхващането от оценката на *стойността* на материалните придобивки нито съответства на целта на Директива 85/337, нито е включено в текста на последната.

21. Съгласно член 1, параграф 1, както и съгласно първо и шесто съображение от Директива 85/337 същата има за цел извършване на оценка на въздействието върху околната среда на проектите; с тази цел е предвидено и предоставянето на информацията по член 5 и приложение IV. С оглед на това може да се заключи, че следва да се вземат предвид само онези въздействия върху материални придобивки, които по своя характер могат да бъдат от значение и за естествената околна среда. В този смисъл шумът е добър пример. Той следва да се анализира, ако пречи на естествените местообитания [6]. Същото трябва да се отнася и за случая, когато използвани от човека материални придобивки, например жилищни сгради и градини, са засегнати от шум.

22. Критериите за вземане на решение дали посочените в приложение II от Директива 85/337 по-маловажни проекти подлежат на оценка на въздействието върху околната среда също не подкрепят тезата, че оценката следва да обхваща и обезценяването на стойността на материалните придобивки. Тези критерии са установени в приложение III и включват фактори като използването на природни ресурси, производството на отпадъци, замърсяването и дискомфорта на околната среда, риска от инциденти или абсорбционния ѝ капацитет, но не и икономическите последици на въздействието.

23. В подкрепа на тезата за включване в оценката на въздействието върху околната среда и на икономическите последици Комисията се позовава на факта, че Съдът многократно е отбелязвал, че приложното поле на Директива 85/337 е широко, а целта ѝ е многообхватна [7]. При все това посочената съдебна практика се отнася за въздействието на проектите върху околната среда [8]. Няма каквото и да било основание за разширяването ѝ и по отношение на икономическите последици.

24. Следователно икономическите последици трябва да се разграничават от въздействието върху околната среда. Дори и когато са в резултат на въздействие върху околната среда, те не попадат в целта на Директива 85/337, която е да се гарантира оценка на въздействието върху околната среда.

25. Следователно на първия въпрос следва да се отговори в смисъл, че оценката на въздействието върху околната среда по член 3 от Директива 85/337 не включва анализ на въздействието на оценявания проект върху стойността на материалните придобивки.

5 — Решение от 19 септември 2000 г. по дело Linster (C-287/98, Recueil, стр. I-6917, точка 43).

6 — Вж. Решение от 24 ноември 2011 г. по дело Комисия/ Испания (C-404/09, Сборник, стр. I-11853, точка 84 и сл.).

7 — Решение от 24 октомври 1996 г. по дело Kraaijeveld и др. (C-72/95, Recueil, стр. I-5403, точка 31), Решение от 16 септември 1999 г. по дело WWF и др. (C-435/97, Recueil, стр. I-5613, точка 40) и Решение от 28 февруари 2008 г. по дело Abraham и др. (C-2/07, Сборник, стр. I-1197, точки 32 и 42).

8 — Решение по дело Abraham и др. (посочено в бележка под линия 7, точка 43).

Б– *По втория въпрос: имуществени вреди и Директива 85/337*

26. Вторият въпрос засяга същностния проблем на главното производство. Oberster Gerichtshof иска да се установи дали член 3 от Директива 85/337 следва да се тълкува в смисъл, че оценката на въздействието върху околната среда служи и за защита на частноправен субект срещу настъпване на имуществени вреди вследствие на намаляване на стойността на имота му.

27. За разлика например от член 2, параграф 1, буква в) от Директива 89/665/ЕИО[9] относно обществените поръчки, Директива 85/337 не съдържа каквото и да било указание, че нарушението на задължението за оценка на въздействието върху околната среда би трябвало да води до пораждане на право на обезщетение.

28. При все това принципът на отговорност на държавата за вреди, причинени на частноправните субекти вследствие на нарушения на правото на Съюза, за които носи отговорност, е присъщ на системата на Договорите[10]. В съответствие с този принцип, без да се впуска в подробен анализ, в Решение по дело Wells Съдът е приел, че съответната държава членка е длъжна да възстанови всички вреди, причинени поради неизвършване на оценка на въздействието върху околната среда[11]. Това становище обаче не може да се разбира в смисъл, че по отношение на Директива 85/337 условията за отговорност на държавите членки за нарушаване на правото на Съюза не трябва да са налице.

29. Съгласно постоянната съдебна практика увредените частноправни субекти имат право на обезщетение при наличието на три условия, а именно предмет на нарушената правна норма на Съюза да е предоставянето на права на частноправните субекти, нарушението на тази норма да е достатъчно съществено и да съществува пряка причинно-следствена връзка между нарушението и претърпяната от частноправните субекти вреда[12].

30. Преюдициалното запитване се отнася до първото от тези условия. Трябва да се изясни дали предвиденото в Директива 85/337 задължение за осъществяване на оценка на въздействието върху околната среда има за предмет предоставяне на права на частноправните субекти, намиращи се в положение като това на г-жа Leth.

31. Затова най-напред бих искала да очертая доколко частноправни субекти могат да се позовават на Директива 85/337 (по този въпрос вж. по-долу точка 1). След това ще се занимая със защитната цел на Директива 85/337 (по този въпрос вж. по-долу точка 2) и накрая с оглед на предмета на нарушената норма ще анализирам дали е от значение обстоятелството, че Директива 85/337 урежда само процедурите за издаване на разрешение на проекти, но не и условията по същество (по този въпрос вж. по-долу точка 3).

9 — Директива на Съвета от 21 декември 1989 година относно координирането на законовите, подзаконовите и административните разпоредби, отнасящи се до прилагането на производства по обжалване при възлагането на обществени поръчки за доставки и за строителство (ОВ L 395, стр. 33; Специално издание на български език, глава 6, том 1, стр. 237), изменена с Директива 92/50/ЕИО на Съвета от 18 юни 1992 година относно координирането на процедурите за възлагане на обществени поръчки за услуги (ОВ L 209, стр. 1; Специално издание на български език, глава 6, том 2, стр. 50); вж. по този въпрос Решение от 9 декември 2010 г. по дело Combinatie Spijker Infrabouw/De Jonge Konstruktie и др. (C-568/08, Сборник, стр. I-12655, точка 87).

10 — Решение от 19 ноември 1991 г. по дело Francovich и др. (C-6/90 и C-9/90, Recueil, стр. I-5357, точка 35), Решение от 5 март 1996 г. по дело Brasserie du pêcheur и Factortame (C-46/93 и C-48/93, Recueil, стр. I-1029, точка 31) и Решение от 25 ноември 2010 г. по дело Fuß (C-429/09, Сборник, стр. I-12167, точка 45).

11 — Посочено в бележка под линия 4, точка 66.

12 — Решение от 17 април 2007 г. по дело AGM-COS.MET (C-470/03, Recueil, стр. I-2749, точка 78), Решение по дело Fuß (посочено в бележка под линия 10, точка 47), Решение по дело Combinatie Spijker Infrabouw/De Jonge Konstruktie и др. (посочено в бележка под линия 9, точка 87) и Решение от 20 октомври 2011 г. по дело Danfoss и Sauer-Danfoss (C-94/10, Сборник, стр. I-9963, точка 33).

1. По възможността за позоваване на Директивата ОВОС

32. За да може да се твърди, че дадена норма има за предмет предоставяне на права на увредените лица, съществено условие е частноправните субекти да могат да се позовават на нея.

33. В това отношение е установено, че частноправният субект може да се позове на установеното в член 2, параграф 1 във връзка с член 1, параграф 2 и член 4 от Директива 85/337 задължение за извършване на оценка на въздействието върху околната среда [13]. По този начин Директива 85/337 предоставя на членовете на заинтересованата общественост право да изискват от компетентните органи да оценят въздействието на съответния проект върху околната среда и да ги уведомят за него.

34. В това отношение Директива 85/337 се различава от разпоредбите за банковия надзор, които съгласно цитираното от някои от представилите писмени становища по делото Решение по дело Paul [14] не могат да обосноват право на обезщетение в полза на клиентите на неплатежоспособна банка. За разлика от Директива 85/337 частноправни субекти не могат да се позовават на разглежданите в споменатото решение разпоредби. От друга страна, съществува специална разпоредба за защита на имуществените интереси на банковите клиенти, а именно гарантирането на депозитите [15]. Директива 85/337 не съдържа сходна разпоредба.

2. По защитната цел на Директива 85/337

35. Представилите писмени становища по делото държави членки и Land Niederösterreich обаче застъпват становището, че трябва да се прави разлика между позоваването на разпоредби от правото на Съюза и на права по смисъла на съдебната практика относно отговорността за нарушаване на правото на Съюза. Както е посочено в самия въпрос на Oberster Gerichtshof, те приемат, че е важно да се изясни дали Директива 85/337 предоставя на частноправните субекти право на защита срещу икономически вреди. Те всъщност се съмняват, че тя цели такава защита.

36. Предложеният по-горе отговор на първия въпрос на пръв поглед не подкрепя разбирането, че защитната цел на Директива 85/337 включва и защита срещу икономически вреди. Анализът на въздействието върху околната среда, разбира се, цели на първо място да се минимизират екологичните вреди. Това обстоятелство обаче не изключва възможността в защитната цел на Директивата да се включват и някои икономически вреди. Всъщност тези вреди са само друг израз на определени аспекти на въздействието върху околната среда.

37. Поради това причиняваният от самолетите шум вследствие на разширяването на капацитета на летището трябва да се анализира съгласно член 3 и член 5, параграф 1, както и точки 3 и 4 от приложение IV към Директива 85/337, тъй като той има въздействие върху човека, и по-специално върху засегнатото население. Подобно действие върху естествената околна среда безспорно трябва да бъде взето предвид: ако вследствие на шума жизненото пространство стане по-малко атрактивно за някой вид и се използва по-рядко, извършването на анализ е наложително [16].

13 — Решение по дело Wells (посочено в бележка под линия 4, точка 61). Вж. в този смисъл и Решение по дело WWF и др. (посочено в бележка под линия 7, точка 70 и сл.) и Решение по дело Linster (посочено в бележка под линия 5, точка 33 и сл.).

14 — Решение от 12 октомври 2004 г. (C-222/02, Recueil, стр. I-9425, точки 30 и 42 и сл.) и заключението по това дело на генералния адвокат Stix-Hackl, точки 124, 126 и 129).

15 — Решение по дело Paul и др. (посочено в бележка под линия 14, точка 27).

16 — Вж. Решение Комисия/ Испания, посочено в бележка под линия 6.

38. Щом като стойността на недвижимия имот намалява поради причиняван от самолетите шум, икономическите последици се дължат на обстоятелството, че имотът е по-малко атрактивен за хората. От посочените вреди трябва да се различават вредите, които не се дължат на въздействието на проекта върху околната среда, като например определени загуби, свързани с конкуренцията. Последните нямат отношение към защитната цел на Директива 85/337.

39. Впрочем обвързването на нарушение на Директива 85/337 с право на обезщетение е в съответствие с широкото тълкуване на правното действие на последната. Сезираните във връзка с оценка на въздействието върху околната среда национални юрисдикции трябва в подобни производства да приемат в пределите на процесуалната си автономия предвидените от националното им право мерки, за да осуетят осъществяването на проект без такава оценка [17]. Когато процедура по издаване на разрешение по принцип не предвижда оценка на въздействието върху околната среда, но такава се налага, тя трябва да се направи на последващ етап [18]. Възможността за предявяване на право на обезщетение на основание на Директива 85/337 на практика би засилила допълнително нейното действие [19]. В този контекст следва да се посочи и приетото в Решение по дело Wells, че неизвършването на оценка на въздействието върху околната среда ангажира отговорността на държавата [20].

40. Следователно предотвратяването на икономическите вреди, настъпили вследствие на шум от самолети, се обхваща от защитната цел на Директива 85/337.

3. По необходимата квалификация на целта на нарушената норма

41. Възниква все пак въпросът дали се изисква допълнителна квалификация с оглед на целта на нарушените норми, за да се обоснове право на обезщетение.

42. Наистина член 3 изисква — както изтъква Комисията — *преценка* на въздействието върху околната среда, а съгласно член 8 резултатите от оценката трябва да се вземат предвид при процедурата по издаване на разрешение. Директивата обаче не съдържа разпоредби относно това какви проекти въобще могат да се осъществяват. По-специално, противно на становището на Комисията, изискването за преценка на въздействието върху околната среда не може да се разбира като задължение да се извърши претегляне между въздействието върху околната среда и други фактори. Следователно Директивата допуска изпълнението на проект, дори и когато съответната оценка установи съществено негативно въздействие върху околната среда.

43. Процедурният характер на Директива 85/337 би могъл да представлява пречка за предявяването на искове за отговорност на държавата. Основания за това могат да се открият в съдебната практика относно ангажирането на извъндоговорната отговорност на *Съюза*. Последната предполага също наличието на достатъчно съществено нарушение на правна норма, която има за предмет предоставянето на права на частноправните субекти [21].

17 — Вж. в този смисъл Решение по дело Inter-Environnement Wallonie и Terre wallonne, посочено в бележка под линия 3.

18 — Решение от 17 март 2011 г. по дело Brussels Hoofdstedelijk Gewest и др. (C-275/09, Сборник, стр. I-1753, точка 37).

19 — Вж. Решение от 20 септември 2001 г. по дело Courage и Crehan (C-453/99, Recueil, стр. I-6297, точки 25—27) и Решение от 13 юли 2006 г. по дело Manfredi и др. (C-295/04-C-298/04, Recueil, стр. I-6619, точка 60) относно искове за обезщетение за вреди поради нарушаване на картелното право.

20 — Посочено в бележка под линия 4.

21 — Решение от 4 юли 2000 г. по дело Bergaderm и Goupil/Комисия, C-352/98 P (Recueil, стр. I-5291, точка 41), Решение от 9 септември 2008 г. по дело FIAMM и др./Съвет и Комисия (C-120/06 P и C-121/06 P, Сборник, стр. I-6513, точка 173) и Решение от 19 април 2012 г. по дело Artegodan/Комисия и Германия (C-221/10 P, точка 80).

44. Във връзка с това Съдът вече е установил, че евентуално недостатъчно мотивиране на правна норма не може да доведе до ангажиране на отговорността на Съюза. В рамките на системата за правна защита мотивирането на актовете на институциите има за цел да позволи на Съда да упражни контрол за законосъобразност по член 263 ДФЕС в полза на правните субекти, на които Договорът дава право на такъв иск[22]. Следователно задължението за мотивиране има преди всичко подпомагаща функция, като дава възможност да се съблюдават другите правни норми, чието нарушаване от своя страна би могло да обоснове право на обезщетение.

45. Системата за разпределяне на правомощията между различните институции на Съюза има за цел да осигури спазването на предвиденото с Договорите институционално равновесие, а не защита на частноправните субекти. Следователно само по себе си незачитането на институционалното равновесие не би могло да ангажира отговорността на Съюза по отношение на засегнатите частноправни субекти[23]. При все това частноправните субекти могат да се позоват на липса на правомощия на извършилия действието орган, за да оспорят валидността на дадена мярка на Съюза[24].

46. Общото в посочените случаи е, че нарушението на съответната правна норма не може да е причина за въпросната вреда. Всъщност съответната мярка може да бъде приета отново, но вече с достатъчно мотиви или от компетентните за това институции. За да възникне право на обезщетение, не е достатъчно наличието на обикновена възможност, без да допускат посочените нарушения, компетентните органи да могат да вземат различно решение при упражняване на правото си на преценка. Причината за това е, че не може да се изисква упражняване на правото на преценка по точно определен начин[25]. Следователно нито от задължението за мотивиране, нито от институционалното равновесие може да се изведе безусловно задължение за предотвратяване на вредите.

47. Наистина в тези случаи се касае за аспекти, които би трябвало да се вземат предвид и в рамките на причинно-следствената връзка, но Съдът очевидно вижда в тях присъщи на съответните норми признаци. Следователно по своята природа те не могат да обосноват право на обезщетение.

48. По подобен начин Директива 85/337 не предоставя право на предпазване от определени въздействия върху околната среда, като например от по-силен шум от самолети. Следователно само по себе си обстоятелството, че въздействието върху околната среда е допуснато в нарушение на Директива 85/337, не поражда задължение за възстановяване на причинените от него вреди.

49. Директива 85/337 обаче предоставя на заинтересованата общественост право, според което компетентните органи трябва да оценят въздействието на съответния проект върху околната среда и да я уведомят за него.

22 — Решение от 15 септември 1982 г. по дело Kind/EWG (106/81, Recueil, стр. 2885, точка 14) и Решение от 6 юни 1990 г. по дело AERPO и др./Комисия (C-119/88, Recueil, стр. I-2189, точка 20).

23 — Решение от 13 март 1992 г. по дело Vreugdenhil/Комисия (C-282/90, Recueil, стр. I-1937, точки 20 и сл.) и Решение от 19 април 2012 г. по дело Artegodan/Комисия и Германия (посочено в бележка под линия 21, точка 81).

24 — Вж. например Решение от 24 юли 2003 г. по дело Комисия/Artegodan и др. (C-39/03 P, Recueil, стр. I-7885, точка 52).

25 — Вж. в този смисъл, относно защитата на оправданите правни очаквания, Решение от 15 юли 2004 г. по дело Di Lenardo и Dilexport (C-37/02 и C-38/02, Recueil, стр. I-6911, точка 70) и Решение от 22 юни 2006 г. по дело Белгия и Forum 187/Комисия (C-182/03 и C-217/03, Recueil, стр. I-5479, точка 147), Решение от 22 декември 2008 г. по дело Centeno Mediavilla и др./Комисия (C-443/07 P, Сборник, стр. I-10945, точка 91) и Решение от 4 март 2010 г. по дело Angé Serrano и др./Парламент (C-496/08 P, Сборник, стр. I-1793, точка 93).

50. Участието на обществеността служи на първо място за своевременното определяне на въздействието върху околната среда, но има и *предупредителна функция* спрямо заинтересованата общественост. Всъщност съгласно член 6, параграф 3 от Директива 85/337 *информацията* относно въздействията на проекта върху околната среда също спада към участието на обществеността. Компетентните органи трябва да дадат достъп до цялата информация, която предприемачът следва да представи съгласно член 5, както и до цялата друга релевантна информация, с която разполагат.

51. Следователно от оценката частноправните субекти могат да се осведомят за въздействието на проекта върху околната среда непосредствено или с помощта на медиите, независимо дали ще изразят мнение. Впоследствие те могат да адаптират съответно поведението си, като например предотвратят възможни вреди. В Директивата тази функция се проявява по-специално чрез член 9, който предвижда, че на обществеността се предоставя информация за решението и за основните мотиви, с което процедурата по издаване на разрешение приключва.

52. Нарушение на Директива 85/337, което засяга посочената превантивна функция, принципно трябва да може да доведе до възникване на право на обезщетение.

53. Възможна е например хипотеза, при която оценката на въздействието върху околната среда съдържа погрешно заключение, че осъществяването на проекта няма да доведе до отделянето на определени токсични вещества. Ако поради това заключение членове на заинтересованата общественост пропуснат да предприемат превенционни мерки и поради това настъпят вреди в резултат именно на отделянето на съответните газове, това може да доведе до ангажиране на отговорността на държавата. Същото би трябвало да важи и за случаите, когато не е извършена необходимата оценка на въздействието върху околната среда, която би информирала обществеността за подобни рискове. В подобни случаи грешките, допуснати при прилагането на Директива 85/337, разкриват необходимата причинно-следствена връзка с настъпилите по-късно вреди.

54. В случай на нарастващ шум от самолети може да се допусне, че при съответно предупреждение хората биха избягвали да се заселват в засегнатите области или при строежа на сгради поне биха се погрижили за поставянето на шумоизолация. Ако подобно предупреждение обаче липсва, тъй като не е била извършена изискваната оценка на въздействието върху околната среда, не може да се изключи и възникването на право на обезщетение.

55. Преюдициалното запитване не съдържа данни дали спорните вреди в главното производство са настъпили в резултат на евентуално нарушаване на предупредителната функция на оценката на въздействието върху околната среда. В крайна сметка изясняването на такива факти се извършва от националните юрисдикции.

56. Следователно на втория въпрос трябва да се отговори по следния начин: само по себе си обстоятелството, че въздействието върху околната среда е допуснато в нарушение на Директива 85/337, не поражда задължение за поправяне на причинените от това въздействие вреди. За да възникне право на обезщетение, е необходимо освен това поради допуснати грешки при прилагането на Директива 85/337 заинтересованата общественост да не е била информирана в достатъчна степен за очакваното въздействие върху околната среда.

V – Заключение

57. Директива 85/337 не налага оценяване на икономическите последици от въздействието върху околната среда. Икономическите последици от грешки при прилагането на Директива 85/337 обаче могат да породят право на обезщетение.

58. Поради това предлагам на Съда да отговори на преюдициалното запитване по следния начин:

„1) Оценката на въздействието върху околната среда по член 3 от Директива 85/337/ЕИО относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда, изменена с Директива 2003/35/ЕО, не включва анализ на въздействието на оценявания проект върху стойността на материалните придобивки.

2) Само по себе си обстоятелството, че въздействието върху околната среда е допуснато в нарушение на Директива 85/337, не поражда задължение за поправяне на причинените от това въздействие вреди. За да възникне право на обезщетение, е необходимо освен това поради допуснати грешки при прилагането на Директива 85/337 заинтересованата общественост да не е била информирана в достатъчна степен за очакваното въздействие върху околната среда“.